

OGLAŠAJTE V
NAJBOLJŠEM
SLOVENSKEM
ČASOPISU
★
Izvršujemo vsakovrstne
tiskovine

ENAKOPRAVNOST

EQUALITY

NEODVIŠEN DNEVNIK ZA SLOVENSKE DELAVCE V AMERIKI

ADVERTISE IN
THE BEST
SLOVENE NEWSPAPER
★
Commercial Printing of
All Kinds

VOL. XXXIV.—LETO XXXIV.

CLEVELAND, OHIO, WEDNESDAY (SREDA), FEBRUARY 21, 1951

ŠTEVILKA (NUMBER) 37

NOV GROB

MARY GRAINER

Po daljši bolezni je preminila na svojem domu na 16118 Arcade Ave. Mary Grainer, rojena Skvarca, stara 40 let. Rojena je bila v Clevelandu in je bila članica društva Washington št. 32 ZSZ.

Tukaj zapuša soproga Charles, sinova Kenneth in Donald, tri hčerke Charlene, Marilyn in Diane, očeta John, doma iz Ljubljane pri Logatcu na Notranjskem, mater Mary, tri brate James De Cuff, Edward in William, dve teti Mrs. Antonia Tomle in Mrs. Amalia Sterle v Conneaut, O., ter več sorodnikov. Pogreb se vrši v četrtek popoldne ob 1. uri iz pogrebnega zavoda Joseph Zele in sinovi, 458 E. 152 St., na pokopališču Knollwood.

V zadnje slovo

Članstvo društva Washington št. 32 ZSZ je prošeno, da se noč ob 7:30 uri snide v pogrebnem zavodu Joseph Zele in sinovi, 458 E. 152 St., da izkaže zadnje čast umrli članici Mary Grainer, ter da se po možnosti udeleži njenega pogreba jutri popoldne ob 1. uri.

"Prisiljeni" nacisti imajo dostop v USA

WASHINGTON, 20. feb.—Predstavnika zbornice je sprejela zakonski načrt, da se dovoli vstop v Zedinjene države vsem osebam, ki niso bili prostovoljno člani nacističnih, fašističnih ali ostalih totalitarnih organizacij. Jasnje je, da dotični, katerim se dokaže, da so prostovoljno pristopili k takim organizacijam, nimajo dostopa v Zedinjene države.

Predvsem gre za žene oziroma sorodstva Amerikancev, ki so na službi v tujini, pa so se tam poročili.

Dalje je v kongresu na pretrgu več zakonskih osnutkov, da se odpravijo zapreke, ki niso dopuščale tujcem naturalizacije, ko so bivali že predpisani čas v Zedinjenih državah. Gre za kakih 84.000 Japoncev, nekaj Korejcev in drugih azijskih narodov.

Dalje naj dobijo nazaj ameriško državljanstvo potomci Italijanov, ki so kot ameriški državljani bili na službi v Italiji in tam leta 1946 in 1948 glasovali pri italijanskih volitvah, zlasti pri volitvah, ko je šlo za vprašanje republike ali monarhije v Italiji, pa so se ti volivci nahajali še v spiskih italijanskih oblasti kot Italijani, dasi so med tem že postali ameriški državljani.

MEXICO KUPUJE V ITALIJI

RIM, 20. feb.—Država Mexico je po svoji vladi naročila pri znani italijanski avtomobilski družbi Fiat v Turinu, v severni Italiji, tovornih vozil in traktorjev kar za 20 milijonov dolarjev.

Družba Fiat je ena največjih in najbolj poznanih evropskih avtomobilskih tvrdk, vsekakor pa največja v Italiji.

Vojaška komanda zagovarja Ameriško pomoč Evropi

WASHINGTON, 20. feb.—"Velika debata" o ameriški zunanji politiki, predvsem pa o pošiljanju ameriških čet v Evropo za njeno obrambo, trenutno nosi pečat izjav vojaških strokovnjakov in odgovornih generalov. Vojaški krogi so si edini v tem, da Amerika ne more zapustiti Evrope, njeno orožje pa je tako silno, da lahko upepeli Rusijo.

General Collins je misljenja, da bodo ameriške čete potrebne v Evropi, da ne bi Rusija zasedla ta ozemlja s hitrim pohodom. Toda ameriški bombniki so v stanju, da spremenijo Rusijo v prah in pepel.

Admiral Forrest Sherman je dejal, da ima Amerika le dvoje izbir, ali da pošlje v Evropo čete, ladje in areoplane, ali pa da se umakne, prepusti ameriške zaveznike njihovi usodi, toda v tem slučaju bo bodočnost temna.

Poveljnik zračnega brodograjskega generala Wendenberga je mnenja, da če pride do vojne, bo ameriška aviacija zdrobila sovraniško industrijo in tudi pomagala, da se njegova kopna vojska ne bo mogla tako hitro razviti po bojiščih v Evropi.

Zapadna Evropa da razpolaga s kakimi 16 divizijami, dočim jih ima Rusija 175 do 200, je trdil general Collins. Toda z ameriški četami in z armado Atlantskega pakta se Rusi lahko ustavi. Če je na tem, da se prepusti nadaljnjih šest ameriških divizij pod poveljstvom generala Eisenhowerja, je predvideti, da bo potreba poslati v Evropo več ameriških čet.

Obrambeni tajnik Marshall je zagovarjal splošno vojaško obveznost in odgovarjajoče vezbanje, je zagovarjal novačenje z 18. leti in je opozarjal Amerikance, da so oni bili vojaško neprivravljeni pred korejsko vojsko.

Zdi se, da gre za neko koncesijo republikancem, da lahko predsednik Truman kot vrhovni poveljnik ameriških oboroženih sil odredi odposiljatev ameriških vojakov šele potem, ko se bo posvetoval s šefi štabov, obrambnim tajnikom in kongresnim vojaškim odborom.

PROTESTI SVOJE VRSTE

BONN, Nemčija, 19. feb.—Kakih 20.000 Nemcev, ki so bili izgnani iz vzhodne Nemčije, je demonstriralo in zahtevalo izdatnejšo vladno pomoč. Demonstrantje so klicali, da je celokupna Nemčija s celokupnimi Nemci izgubila vojno, torej naj vsi Nemci enako prispejajo k posledicam izgubljenih vojn. Tisti, ki niso izgubili domov, kmetij, tovarn ali služb, naj bodo obdavčeni tako, da bodo poplačani tisti, ki so te dobrane izgubili. Vlada je sicer obljubila, da se bo našel kak kompromis, toda protestantje se niso dali odgnati le z besedami.

SKRIVNOSTNE RAKETE

TOKIO, 19. feb.—Ameriško vojsko brodograjske v korejskih vodah je opazilo v zraku skrivnostne rakete, a ni bilo v stanju razvozlati kakovost izvor, od kod in kam, ker je šlo za izredno hitrost in dim, ki ga ta objekt pušča za seboj. Ugiba se, da gre za "leteče krožnike," morda pa tudi "leteče bombe V-1," kakor so se jih posluževali Nemci, ko so iz evropske obale bombardirali London z majhnimi letali brez pilota.

Koreja v znamenju uničevanja

TOKIO, 20. feb.—Zavezniške čete so na bojišču našle tudi suličice, s katerimi se bojujejo kitajski komunisti. Trdi se, da je kakih 20% kitajskih komunističnih čet v sektorju okrog Seoula oboroženih samo s tem primitivnim orožjem. Ko si je ogledoval ameriški general Ridgeway to sulico, je dejal: "V resnici niso imeli kaj boljšega za borbo."

Mark Clark, šef ameriških kopnih sil na Koreji pa je po pregledu bojišč in vojnih akcij izjavil, da so Združeni narodi izjavili, da so dosegli naših čet in mi jim bomo kos vsak trenutek in tako dolgo, dokler ne bodo dosegli razmerja 100 Kitajcev napram 10 naših.

Naši vojaki so boljši bojovniki, boljši vojaki, bolje izveščani in imajo boljšo moralo, toda komunisti znajo bolje—bežati.

Iniciativa v rokah zaveznikov

Na vseh korejskih bojiščih imajo zavezniške čete iniciativo v rokah. Po novi taktiki čistijo sproti bojišča na najbolj temeljit način z uničevanjem življenj in orožja.

Britanske in avstralske bojne ladje bombardirajo vzhodno korejsko obalo severno nad 38. paralelo. Pa tudi na zapadni strani Koreje je v akciji ameriško vojsko brodograjske pod in iznad 38. paralele.

Napadi in protinapadi divjajo dalje nemoteno in poveljstvo ameriške osme armade javlja 1.500 žrtev na strani sovražnika na dan. Umikanje kitajskih komunistov proti zapadu se nadaljuje.

Formalna otvoritev

V soboto, 24. februarja bo formalna otvoritev gostilne Max's Cafe, katero sta prevzela dobro poznana Frank Marzlikar in Rudy Gulich na 10200 St. Clair Ave. Mr. Marzlikar že dolgo vrsto let vodi popravilnico čevljev na St. Clair Ave. Ob priliki formalne otvoritve se bo serviralo okusno pripravljene pohane in pečene kokoši, najboljše pivo, vino in žganje. Igrala bo tudi dobra godba. Kdor si želi rezervirati večerjo v naprej, naj pokliče MU 1-9633.

Ženski odsek farne SNPJ

Jutri zvečer ob 7.30 uri se vrši seja ženskega odseka farne SNPJ v Slovenskem delavskem domu na Waterloo Rd. Članice so vabljene, da se gotovo udeležijo, ker bo več važnih stvari na dnevnem redu in podano bo poročilo o zadnji prireditvi.

Seja direktorija

Nocoj ob 7.30 uri se vrši seja direktorija AJC na Recher Ave. Prosi se vse direktorje, da se gotovo udeležijo.

PREŽIVA PREDSTAVA V CIRKUSU

DETROIT, 20. feb.—Tu se je vršila cirkuska predstava, katere se je udeležilo kakih tri tisoč otrok. Krotilec divjih živali je ravno uprizorjal poseben nastop s tigrom v družbi z levom, ko je vzplamtela v levu njegova prirojena živalska strast in se je ta zagnal na tigra, mu zasadi svoje kremplje v tilnik in se je začel med zvermi boj na življenje in smrt, v katerem boju je naravno tiger podlegel in poginil. Kričanje otrok in publike, ki je bila nemalo prestrašena, dvoboja ni motilo. Lev se je po zmagi dal spraviti v svojo kletko. Poginuli tiger je bil cenjen na najmanj 10.000 dolarjev, oboje živali pa sta bile ponos cirkusa.

MORGENTHAU GRE V ISRAEL

NEW YORK, 20. feb.—Bivši zakladniški tajnik Henry Morgenthau je zapustil mesto predsednika "Modern Industrial Bank." Posvetil se misli židovskemu vprašanju, predvsem realizaciji posojila, ki ga naj dobi država Israel v Zedinjenih državah.

Morgenthau je znan, ker se je udeležil med zadnjo svetovno vojno znane zavezniške konference v Ottavi v Kanadi, kjer Rusija ni bila prisotna. Na tej konferenci je Morgenthau predse je prostovoljno pognal v vključno samo agrarna država in je vsako misel na obnovo nemške industrije opustiti.

TIHOTAPCI IMAJO BODOČNOST?

WASHINGTON, 20. feb.—Po proračunu, ki ga je predložil predsednik Truman, se predvideva 700 milijonov trošarin na alkoholne pijače, ki jih bodo nosili prijatelji alkohola. S tem se bodo občutno podražile alkoholne pijače. Toda vladni poročevalci je dejal, da bodo Amerikanci raje plačali te povišane davke, kakor da bi se podali na spolska tla tihotapev in njihovih klijentov alkoholnih pijač.

Vile rojenice

Vile rojenice so se v ponedeljek zglasile pri poznani družini Mr. in Mrs. John Cech, 2021 E. 226 St., in jima pustile spomin zalo hčerkico-prvorojenke. Dekliško ime mlade matere je bilo Alice Artel, ter je hči dobro poznane družine Mr. in Mrs. Anton in Catherine Artel iz 5343 Highland Rd., srečni oče je pa poznani igralec in pevec pri zboru Zarja. Mati in dete se dobro počutite v MacDonald Lakeside bolnišnici. Čestitamo!

Vile rojenice so se oglasile pri družini Mr. in Mrs. William Lipovec 15407 Daniel Ave., in pustile zalo hčerkico-prvorojenke, ki je tehtala ob rojstvu 8 funtov in 12 unč. Ime ji je Judy Darlene. Mamica, katere dekliskino ime je bilo Frances Razum, in dete sta zdrava. Tako sta postala Mr. in Mrs. Thomas Lipovec peti star oče in stara mama. Čestitamo!

Konferenca štirih velesil—že vnaprej mrtvorojeno dete?

ZAVEZNIKI: VSA VPRAŠANJA! RUSI: LE NEMŠKA OBOROŽITEV!

PARIZ, 20. feb.—Amerika, Velika Britanija in Francija so formalno vprašale Sovjetsko zvezo, dali pristane na predhodni sestanek namestnikov zunanjih ministrov, ki naj se vrši 5. marca v Parizu in ki naj določi program zasedanja štirih zunanjih ministrov. Rusija naj tudi pove, kaj naj bo predmet bodoče konference, dali svetovna napetost v obče, ali pa samo oborožitev Nemčije.

Vse tri zapadne velesile so vsaka posamič izročile Sovjetski vladi tozadevno noto o sestanku 5. marca in kakor prihajajo vesti iz Moskve, bo Rusija pristala, da se konferenca vrši v Parizu.

Toda vprašanje je, dali bo pristala Rusija na razgovor o vseh spornih vprašanjih, ki pretresajo ne samo Evropo, ampak tudi Azijo ali pa bo vztrajala trdovratno na svojem znanem stališču, da je aktualno govoriti le o oborožitvi zapadne Nemčije.

Sovjeti nočejo iskrenosti

Diplomatski krogi v Parizu so glede ruskega zadržanja precej skeptični in tudi ne verjamejo, da bi mogli namestniki zunanjih ministrov doseči kak uspeh. Ti krogi namigujejo na podobne sestanke zastopnikov zunanjih ministrov, ki naj bi bili pripravili vse potrebno za sestanek ministrov, toda kakor ni bilo mogoče doseči edinstva med ministri samimi, takó tudi ne med njihovimi namestniki. Mislijo pri tem na dogodek, ko je šlo za avstrijsko mirovno pogodbo, do katere še do danes ni prišlo.

Dasi so vsaj s formalnega stališča rešena vprašanja, ki izvirajo neposredno iz vojne, med državami zmagovalkami in zmaganimi, vsaj v Evropi, je nemško ozemlje bodisi prava Nemčija ali Avstrija še vedno formalno v vojnem stanju. Kakor z Nemčijo tako tudi z Avstrijo, Rusi ne morejo naprej in radi tega ovirajo tudi tri ostale velesile, da ne morejo priti do normalnih odnošajev z nemškim narodom.

Kakor znano, je bila Jugoslavija prisiljena, da na lastno pest izjavi, da ni več v vojnem stanju z Avstrijo, da pa Avstrija nosi posledice vojne, to je, da plača vojno odškodnino, kakor je ta določena. Tudi Italija je z Avstrijo uredila vsa vprašanja. Rusi ne zaupajo Nemcem?

Diplomatski krogi ne prikrivajo splošnega prepričanja, da Rusi ne zaupajo Nemcem in da so to dokazali, ko so prisilili vzhodno nemško vladu, ki je pod njihovim diktatom, da je podpisala s Poljsko in Češko pogodbo o vzhodno-nemških mejah, ter slovesno izjavila, da se za večno odreče temu ozemlju, to je napram Poljski, kakor tudi severni Češki, kjer je bivalo svojačno tri in pol milijona kasneje izgnanih sudetskih Nemcev. Zato skuša Rusija navezati nase Poljake, Čehe in Slovake, da bi ti že vsled svojega narodnega nasprotstva do Nemcev bili jaka predstraža v varnost Rusije, o kateri ne prestopajo grmi iz Moskve.

Rusija ni iskrena—pravi Amerika

WASHINGTON, 20. feb.—Državno tajništvo je tolmačilo rusko taktiko in ves način poga-

janj za konferenco štirih velesil kot tak, ki vzbuja upravičene dvome, zakaj naj bi Moskva res želela tako konferenco.

Če Moskva odkrito želi razjasniti sporna vprašanja, izboljšati odnose med vzhodom in zapadom, kakaj se poslužuje očitkov in obdolžitev, ki nimajo nobene stvarne podlage? Dosedanje skušnje, kakor tudi trenutno zadržanje Sovjetov so upravičili, da so Zedinjene države nezaupljive do dobre volje na strani Moskve.

Rusija ima trenutno 35 popolnoma mehaniziranih divizij v vzhodni Nemčiji in Poljski, da se ne omenijo druge divizije izven tega območja.

Zavezniki in Nemčija

Svet severoatlantske zveze s sedežem v Bruselu je odobril, da se pripusti ena nemška divizija na vsakih pet ne-nemških divizij v združeni evropski obrambeni armadi, če prebivalstvo zapadne Nemčije samo tako odloči. Tega pristanka Nemcev do sedaj še ni.

Ko pa Sovjetska zveza natočuje, da zapadne velesile oborožujejo zapadno Nemčijo, kar ni res, obratno pa Sovjetska zveza trdi, da ne oborožuje vzhodne Nemčije, kar zopet ne odgovarja resnici, bi sovjetsko stališče v tem okviru kot naznačeno od Sovjetov samih, da se namreč konferenca omeji le na razorožitev Nemčije, bilo nesmiselno.

Rusija namenoma pozablja, da na Koreji divja vojna, da je druga vojna v Indokini, da je mednarodna napetost tudi posledica teh vojn, obe vojni pa imajo izvor v komunističnih napadih.

Tudi washingtonski krogi so skeptični v izid konference, če naj do nje sploh pride, ko je vprašanje, dali se bodo štiri velesile sporazumele že v programu te konference.

Nemci: brez nas o nas—ničesar

BONN, Nemčija, 20. feb.—Predsednik vlade zapadne Nemčije Konrad Adenauer je izjavil, da zapadna Nemčija ne bo vzela na znanje nobene odločitve, ki bi jo sprejela nameravana konferenca štirih velesil, da bi se Nemčija razorožila ali pa nevtalilizirala.

Nemški krogi tudi naglašajo, kar so naglasili zavezniki sami, da so bivše premagane sedaj sovjetske satelitske države daleko prekoračile mejo, do katere bi se lahko oborožile, toda le v svrhu, da se vzdržuje notranji red in mir.

Tudi so Rusi v vzhodni Nemčiji izdelali celotni načrt, kako naj se rekrutira vzhodna nemška mladina, da bo do leta 1953 kakih 400.000 vzhodnih Nemcev pod orožjem v popolni izvežbanosti in pod poveljstvom kombiniranega vodstva ruskih

komunistov in bivših nemških nacističnih generalov. Slednji so že na dolžnosti, ko vežbajo pod ruskimi komunisti začetne kadre bodoče ruske komunistične vojske v vzhodni Nemčiji, pa naj nosi že tako ali tako ime.

ZADNJE VESTI

LONDON, 20. feb.—Churchill je stavil delavski vladi nezaupnico radi kolonialne politike v afriški koloniji. Nezaupnica je bila odklonjena z večino sedmih glasov. Kakor znano, razpolagajo laboristi z absolutno večino 8 glasov nad skupnimi glasovi konservativcev in liberalcev.

TOKIO, 20. feb.—Vrhovni komandant MacArthur je po inspekciji bojišč na srednji Koreji odredil nadaljevanje ofenzive. Glede Stalinove izjave o kakovosti zavezniških vojakov, se je ironično izrazil, da morajo Stalinovi kitajski tovariši dokazati pač kaj drugega kakor so pokazali dosedaj, če naj bo Stalin njih prerok. Glede prekoračenja 38. paralele je dejal, da ima splošno pooblastilo če bo ta korak za prekoračenje narekovala vojaška strategija.

WASHINGTON, 20. feb.—Ameriška vlada je predlagala Rusiji, da bi se konferenca štirih zunanjih ministrov vršila v Washingtonu, če je Rusija s tem sporazumna. Kakor znano, bi se pa namestniki zunanjih ministrov sestali na predkonferenci na 5. marca v Parizu.

TAIPEI, Formosa, 20. feb.—Ameriški admiral Struble, komandant ameriškega sedmega brodograjske, je odletel iz Tokija na posvetovanje s Ciangom in njegovim generalnim štabom.

CHERBOURG, Francija, 20. feb.—Sem je dospel vrhovni poveljnik za obrambo zapadne Evrope, gen. Eisenhower. Policija je ukrenila vse potrebno, da ni prišlo do nameranih komunističnih demonstracij.

ZAPUSTIL MILIJON ZA UNIVERZO

CAMPAIGN, Ill., 20. feb.—Profesor univerze George Miller je zapustil tukajšnji univerzi en milijon dolarjev. Gesta pokojnega profesorja je toliko bolj občudovanja vredna, ker je dobival pokojni komaj \$6.000 letne plače, a je hranil in hranil od leta 1902, ko je začel s predavanji na univerzi.

Iz bolnišnice

Mr. John Kavalir iz 1357 E. 171 St. se je pred nedavnim podvrgel težki operaciji. Zdj se nahaja na domu svoje hčere Mrs. Frances Schenk na 1707 Catalpa Rd., kjer se še vedno nahaja pod zdravniško oskrbo. Prijatelji ga lahko obiščejo, mi mu pa želimo, da bi čim prej popolnoma okrevail!

V bolnišnici

V ponedeljek je bil odpeljan v Glenville bolnišnico dobro poznani Joe Vrabec iz 16108 Grovewood Ave. Nahaja se v sobi št. 107. Prijatelji ga lahko obiščejo, mi mu pa želimo, da bi čim prej popolnoma okrevail!

"ENAKOPRAVNOST"

Owned and Published by
THE AMERICAN JUGOSLAV PRINTING & PUBLISHING CO.
6231 ST. CLAIR AVENUE CLEVELAND 3, OHIO
Henderson 1-5311 — Henderson 1-5312
Issued Every Dry Except Saturdays, Sundays and Holidays

SUBSCRIPTION RATES—(CENE NAROČNINI)	
By Carrier and Mail in Cleveland and Out of Town: (Po raznašalcu in po pošti v Clevelandu in izven mesta):	
For One Year—(Za eno leto)	\$8.50
For Six Months—(Za šest mesecev)	5.00
For Three Months—(Za tri mesece)	3.00
For Canada, Europe and Other Foreign Countries: (Za Kanado, Evropo in druge inozemske države):	
For One Year—(Za eno leto)	\$10.00
For Six Months—(Za šest mesecev)	6.00
For Three Months—(Za tri mesece)	3.50

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of Congress of March 3, 1879.

104

IDEALI IN METODE

(Odlomek iz spisa italijanskega pisatelja Ignazio Silone-a)

(6)

Na povratku sem v Berlinu čital v časopisu, da je eksekutiva Komunistične internacionale dala resen ukor Trockemu radi nekega dokumenta, katerega je bil pripravil glede nedavnih dogodkov na Kitajskem. Šel sem v urad Nemške komunistične stranke in vprašal Thaelmanna za pojasnilo. "To ne odgovarja resnici," sem mu rekel ostro.

On pa je pojasnil, da pravila Internacionale pooblaščajo Prezidijski, da v slučaju nujnosti sprejme kakršnokoli resolucijo v imenu eksekutivne. Tekom nekaj dni, ko sem moral ostati v Berlinu, čakajoč, da so se uredili moji ponarejeni potni dokumenti, sem čital v časopisih, da so ameriška, madžarska in češkoslovska komunistična stranka odločno obsodile pismo Trockega. "Ali je bil skrivnostni dokument končno le predložiti?" sem vprašal. "Ne," je odgovoril. "Upam pa, da vam bo vzgled, ki so ga dali ameriški, madžarski in češkoslovaški komunisti, pokazal, kaj pomeni komunistična disciplina." Te stvari niso bile rečene niti najmanj ironično, temveč s pusto resnostjo, ki je odgovarjala mrki realnosti, na katero so se nanašale.

Iz zdravstvenih razlogov sem moral iti naravnost v neki švicarski sanatorij, in ukinjene so bile vse politične odločitve. Nekega dne sem imel nedaleč od vasi, kjer sem se zdravil, sestanek s Togliattijem. Pojasnil mi je na dolgo, jasno in odkrito, razloge, vsled katerih se je odločil za svojo sedanjo pot. Obstojče stanje Internacionale, je dejal v jedru, gotovo ni niti zadovoljivo niti prijetno. Ampak vsi naši dobri nameni so brezmočni, da bi jih spremenili; gre za stvarna zgodovinska vprašanja, katera se mora vzeti v poštev. Oblike proletarske revolucije niso samovoljne. Ako se niso ujemale z našimi željami, toliko slabše za nas. In tudi sicer—mar je odprta kaka druga pot? Druge komunisti, ki so storili prelom s stranko—kako so končali? Pomisli, je dejal, kako žalosten je položaj socialne demokracije.

Moji ugovori proti tem argumentom niso bili zelo jasni, zlasti, ker so bili argumenti Togliattija čisto politični, medtem ko je vzruženost, ki so jo zbudile v meni moje nedavne izkušnje, šla daleč preko mej politike. One "neopravičljive zgodovinske forme," katerim bi se morali ukloniti—kaj drugega so bile nego nova oblika nečloveške realnosti, proti kateri smo se dvignili, ko smo se proglasili za socialiste? Tisti čas sem čutil kot človek, ki je dobil močan udarec na glavo, ki pa hodi, govori in dela geste, ne da bi se popolnoma zavedal, kaj se je zgodilo.

Toda sledilo je zbujevanje, počasi sicer in s težavo, v teku naslednjih let. In o tem premišljam do današnjega dneva, v naporu, da bi bolje umel. Ako sem napisal knjige, sem to storil, da bi poizkusil in razumel in pomagal drugim, da razumejo. Nisem prav gotov, da sem dosegel do konca svojih naporov. Resnica je ta: dan, ko sem zapustil komunistično stranko, je bil zame zelo žalosten, bil je kakor dan globokega žalovanja, žalovanja za svojo izgubljeno mladost. In v kraju, odkoder prihajam, je bila doba žalovanja, daljša kot kje drugje. Osvoboditi se tako globoko čutenih izkušenj, kakor so izkušnje podtalne organizacije Komunistične stranke, ni lahka stvar. Nekaj ostane in pusti znak na značaju, kar ne izgine nikdar, dokler je človek živ. Vsi, ki so bili nekoč komunisti, se dajo faktično lahko spoznati. Oni so posebna vrsta ljudi, kakor bivši duhovniki in bivši redni oficirji. Število bivših komunistov je danes ogromno. V šali sem nedavno rekel Togliattiju: "Končna borba bo med komunisti in bivšimi komunisti."

Razmišljanje o izkušnjah, ki sem jih doživel, me je vodilo k poglobljenju motivov za mojo ločitev, ki gredo mnogo dalj kakor okolščine, ki so jo ustavile. Toda moja vera v socializem (o kateri smem reči, da je vse moje življenje živa priča) je ostala bolj živa v meni nego kdaj poprej. V bistvu se je vrnila k onemu, kar je bila, ko sem se prvič uprl staremu družabnemu redu; vera, ki odklanja sprejetje neke usode; ki razširja načelo pravičnosti preko posameznika in družine na krog vse človeške dejavnosti; potreba učinkovitega bratstva; potrdilo, da je človeška osebnost višja kot pa vsi ekonomski in socialni mehanizmi, ki ga tiščijo k tlom. Ko so minevala leta, je bil k temu nagonskemu čutu za človekovo dostojanstvo dodan občutek globokega spoštovanja za ono v človeku, ki se skuša vedno prehiteti, in kar je na dnu njegovega večnega ne-

DELOVNO LJUDSTVO DOBIVA VEČ PRAVIC

Po tem, kako je v kaki državi urejena socialna zakonodaja merimo tudi njeno gospodarsko moč in pa stopnjo njene demokracije.

Če pogledamo nazaj v zgodovino delavskih gibanj v svetu, vidimo, da je bil sestavni del borbe za delavske pravice tudi borba za pravično socialno in starostno zavarovanje.

Delavci v stari Jugoslaviji so si šele nekaj let pred vojno pridobili pravico do starostne pokojnine, medtem ko o okrevanju, zdraviliščih, kakor tudi o primernih invalidninah v času med obema vojnama skoraj ni bilo govora. Tako je ves čas težkega življenja in trdega dela bledele pred očmi slehernega delavca žalostna slika neposkrbljene starosti in bede. V najboljsem primeru je onemogli delavec padel v breme svojim otrokom, ki so si prav tako težko služili kruh kot on nekdanji. Železarna Gustanj

Trda borba s krivičnim družbenim redom skozi desetletja je rudarju in kovinarju, ki sta živel z goljot od dela svojih rok, izoblikovala miselnost. Neuklonljiva sta stala v prvih vrstah delavskega razreda. Žena in otrok, čeprav šibka in zmogljiva od prezgodnjega dela in tenko rezanega kruha, sta jima bila najboljše zavezništvo.

Pred dvajsetimi leti so žene in otroci v naročju in okrog sebe vdrle v gustanjko železarno terjat pravico do življenja. Žandarmerija, ki je lastniku železarne, grofu Thurnu, čuvala premoženje, je morala kloniti pred neustrašeno voljo množice. Pred strnjeno silo delovnih ljudi v Gustanju je grof Thurn moral kloniti; nerad, toda moral je delavcem zvišati mezdo. To je bil pa tudi poslednji uspeh delavcev, ker je po tem času potujčena, fašistična klika v tovarni, predvsem mojstri in inženirji, vedno bolj odkrito kazala svoje prave namere. V Gustanju je fašizem vztrajno in neprikrito poganjal korenine.

Zato je morala borba delovnih ljudi za svoje pravice nikoli pod zemljo. Pobudniki naprednega delavskega gibanja v tovarni so se morali sestajati in skrivati. Njihov pokrovitelj in umski vodnik je bil vsa leta trde borbe veliki pisatelj Prežihov Voranc. Njegovo ime je najtesneje povezano s kroniko železarne v Gustanju.

Kmalu je kvalitetno guštanjško jeklo zaslovelo po vsem svetu. Ker je grof Thurn živel največ na Češkem, je prepuščal vodstvo tovarne inženirjem in delovodjem, ki so bili sami trdi Nemci, ali pa potujčeni domačini. Nič ni čudnega, če se je Gustanj vedno bolj podrejal njihovemu raznarodovalnemu vplivu. Slovenska beseda je jela zamirati, le kmet in delavec sta jo verno čuvala in ohranila vse do danes.

Tako je bilo v Gustanju do prve svetovne vojne, ko je bilo podjetje vključeno v vojno in-

pokoja. Ne mislim pa, da je te vrste socializem nekaj posebno mojega. Zgoraj navedene "blazne resnice" so mnogo starejše od marksizma; proti koncu druge polovice minulega stoletja so se zatekle v delavsko gibanje, katerega je rodil industrijski kapitalizem, in so ostale njegov najgloblji vir inspiracije. Ponovno sem izrazil svoje misli o odnosih med socialističnim gibanjem in teorijami socializma; ti odnosi niso trdi in nesprenemljivi. Z razvojem novih študij postanejo teorije zastarele ali se zavrnejo, ampak gibanje gre dalje. Socializma si ne predstavljam kot neko posebno teorijo, temveč kot neko vero. Čim bolj si socialistične teorije lastijo značaj "znanosti," tem bolj minljive so; ampak socialistične vrednote so stalne. Razlika med teorijami in vrednotami se ne priznava zadostno, ampak je osnovna. Na skupini teorij je mogoče ustanoviti neko šolo, toda na skupini vrednot se da ustvariti neka kultura, neka civilizacija, neki nov način življenja med ljudmi.

(Konec)

dustrijo in so guštanjški železarji začeli izdelovati granate za avstroogrsko vojsko in morarico. Ob koncu prve svetovne vojne je bila guštanjška železarna finančno močno prizadeta, ker večji del dobav avstroogrsko vojska ni plačala. Tako je železarna le še životarila. Nestalnost in šibkost tovarne so najbolj čutili delavci sami. Ni skoro minil dan v teh časih, da ne bi bilo po deset, dvajset delavcev odpuščenih. Ostali so brez zaslužka, njihove družine brez kruha!

Nemški vpliv nad jugoslovansko industrijo se je širil z bliskovito naglico. Ko je tudi grof Thurn optiral za staro Jugoslavijo, ki ne bi smela nikdar napraviti tako grobe napake in mu dovoliti povratek, se je potujčevanje koroških ljudi vedno bolj širilo in krepilo. Temu vplivu nasproti se je z vso odločnostjo postavila neodvisna delavska stranka v železarni.

Tako je potekalo življenje guštanjških železarjev, kakor tudi delavcev po vsej Sloveniji v nepretrgani borbi za obstoj in skorjico vsakdanjega kruha. Toda kdo bo skrbel za njih ta krat, ko jim bodo pošle vse moči, kdo bo skrbel za družino onemoglega delavca? Tako so se delavci vsak dan v strahu spraševali. Skrb za delavca je bila v stari Jugoslaviji prazna beseda in o kakem starostnem zavarovanju ni bilo sledu. Od svojih že itak skromnih dohodkov so guštanjški železarji dajali prispevke v sklad za gradnjo doma za onemoglega delavca. Še bolj so zategnili panceve in ga dogradili. Tu so našli svoj mir tudi ostareli hlapci in služkinje, ki so bili kakor delavci na starost prisiljeni k beračenju.

Kovinar Franc Mežnar iz guštanjške železarne, ki je danes član upravnega odbora, mi je povedal o takratnih časih:

"Onemogli so bili obsojeni na počasno hiranje. Dom, ki smo si ga postavili z denarjem, pritriganim od ust, nam je kmalu iztrgala občina iz rok. Za svoje varovanje pa je kaj slabo skrbel. Dajala jim je malenkostno podporo 100 do 150 dinarjev in krušne karte, s katerimi je bil kruh kaj pičlo odmerjen. Danes pa se onemogli delavci ne morejo pritoževati. Izdatno hrano imajo, svetla stanovanja in tisoč dinarjev podpore na mesec."

In še to mi je povedal, da v vseh dvajsetih letih med obema svetovnimi vojnami ni bil zgrajen v železarni niti en sam nov obflat. Edino, kar so zgradili, so bili zapori v Prevaljah!

Danes pa so v železarni že dogradili objektov v vrednosti 168 milijonov dinarjev. Za delavce gradijo nova stanovanja v vrednosti 61 milijonov dinarjev. Morda ne boste verjeli, pa je vendar res: Uprava guštanjške železarne je dala vsem tistim delavcem, ki hočejo imeti svoje hišice, na razpolago grad-

beni material in danes že stoji nekaj desetih lepih enodružinskih hiš, last guštanjških železarjev.

V pičlih petih letih so guštanjški železarji mehanizirali livarne, dali v obrat prvo električno peč v Guštanju, zgradili so desetonsko žerjavno progo za ingote, zgradili so energetsko centralo z vsemi napravami, v gradnji pa so še številni novi objekti.

Z novim zakonom je ljudska oblast izročila tovarne delavcem v last in upravljanje. Tako so tudi guštanjški železarji dne 9. septembra 1950 prevzeli podjetje v svoje roke. Zbrali so se pred upravnim poslopjem, kjer jim je predstavnik oblasti s simboličnim aktom izročil ključke tovarne. Obrazi starih delavcev, ki jim je tovarna postala drugi dom, prej pa jim je bila temna ječa, so bili nad vse svečani. Zazrli so se nekam v davnino, katere tema se jim je prelila v svetlo sedanost. Poleg njih, ramo ob ramo stojijo mlajši tovariši, ki komaj vedo za njihovo borbo pred leti. Ti danes ustvarjajo s starimi revolucionarji boljše življenje sebi in novim pokolenjem. Delavci v Titovi Jugoslaviji ne poznajo strahu pred bodočnostjo, mirno in predano dela ob svojem stroju, ker zaupa v svojo državno vodstvo, ki skrbi za njega in njegovo družino, v času bolezni pa mu daje na razpolago zdravilišča in okrevališča in mu zagotavlja dostojno pokojnino.

Socialno zavarovanje za delavce

Ljudska oblast je popravila krivice starega družbenega reda in postavila močne temelje socialnemu zavarovanju za vse delavce in nameščence; vsem delovnim ljudem v Jugoslaviji je zagotovila brezplačno zdraviljenje in udobno starost. S tem je Titova Jugoslavija postavila zgled napredne socialne zakonodaje in to ne samo kapitalističnim, temveč tudi socialističnim državam.

Novi zakon ne pozna nobenih razlik. Vsi ljudje, ki v Jugoslaviji delajo so socialno zavarovani. Država sama plača celoten prispevek za vsakega zavarovanca, tako da delavci in nameščenci od svoje plače ničesar ne utrpel in so se z uvedbo novega zakona plače povišale.

Koristi socialnega zavarovanja uživajo državljani v različnih oblikah. V času bolezni jim je zagotovljeno brezplačno zdraviljenje, zdravniška pomoč tudi na domu, brezplačna zdravila, v času okrevanja pa možnost bivanja v zdraviliščih in kopališčih. Med boleznijo prejema zavarovanec polno plačo z dodatki vred.

Žene so v času trimesečnega porodnega dopusta, pred porodom in po njem popolnoma preskrbljene in prejemajo dodatno hrano zase in za dojenčka.

Delavec, ki postane za delo nesposoben zaradi bolezni ali nesreče, prejema invalidnino za ves čas delovne nesposobnosti.

Za starost je vsem delavcem in nameščencem določena pokojnina v višini polne zadnje plače in sicer možkim po petindesetih letih, ženskam po tridesetih letih službe. V času zaposlitve se šteje tudi doba narodno osvobodilne borbe in bivanja v internaciji, kakor tudi vsa predvojnata leta službe, kljub temu, da delavci do leta 1936 sploh niso bili zavarovani.

Novi zakon upošteva tudi čas zaposlitve v inozemstvu za vse tiste državljane Jugoslavije, ki so po vrnitvi zaposleni v domovini vsaj pet let. Ta točka zakona je posebne važnosti za izseljence, ki so se vrnili v domovino.

Družina prejema po zavarovančevi smrti pokojnino, ki se more povečati do zneska zavarovančeve pokojnine, če je umrli zapustil pet ali več nepre-

skrbljenih družinskih članov. Če pa izgubi zavarovanec življenje zaradi nesreče pri delu, dobi družina pokojnino ne glede na to, koliko časa je bil ponesrečenec v službi. Otroci uživajo pokojnino do 17. leta starosti, če se pa šolajo, do konca šolanja, vendar najdlje do 24. leta.

Poleg delavcev in nameščencev so z vsemi pravicami zavarovani tudi člani obrtnih in ribiških zadrug, če jim je ribištvo edini ali glavni poklic.

Najstarejša tobačna tovarna

Nedavno je praznovala Tobakna tovarna v Ljubljani, ki je najstarejša tobačna tovarna v Jugoslaviji, 80. letnico svojega obstoja. Kljub temu, da ni največja, je tobačna tovarna v Ljubljani edini tobačni kombinat v Jugoslaviji, ki poleg cigaret izdeluje tudi druge izdelke: kakor cigarete, tobak za žvečenje, nosljanec in tobačni izvleček.

Tobačna tovarna je začela obratovati 13. marca 1871 v najetih prostorih v stari cukrarni v Ljubljani. Takrat so zaposlili 1000 delavcev, ki so v prvem letu izdelali 17.400.000 cigaret, naslednje leto pa že 61.700.000. Te cigare so po kvaliteti kmalu zaslovene po vsej avstroogrski državi. Posebno priljubljene so bile ljubljanske viržinke.

Isto leto so začeli z gradnjo nove tovarne in 1. avgusta 1873 se je tovarna preselila v nove, sedanje prostore na Tržaški cesti. Tovarna je hitro napredovala ter je že po nekaj letih postala izmed 29 tovarn v bivši Avstriji tretja ter je dobila naslov "Glavna tobačna tovarna". V tovarni je bilo zaposlenih 2500 ljudi. To so bili večinoma kmečki ljudje, ki so prihajali s podeželja, ter so si v bližini tovarne začeli graditi male hišice. Tako se je razvila Rožna dolina, ki je danes eden izmed najlepših predelov Ljubljane.

Med drugo svetovno vojno je bila tovarna pri bombardiranju hudo poškodovana. Vse to pa so delavci po osvoboditvi popravili s prostovoljnim delom. Pri popravilih so delali nad 12.000 ur.

Zdaj se proizvodnja dviga iz leta v leto, tako, da danes izdelujejo v tovarni z istimi stroji trikratno količino cigaret. 24. avgusta lani so delavci prevzeli tovarno v svojo upravo. To je bil velik dogodek, ki je danes jasno viden na vseh delovnih področjih v tovarni. Delavci Tobakne tovarne v Ljubljani so nedavno pri tekmovalstvu za počastitev desete obletnice Osvobodilne fronte že drugič zasedli prvo mesto med podjetji prehranbene industrije.

500 NOVIH VRST PREDMETOV ZA ŠIROKO POTROŠNJO

Lokalna industrija v Bosni in Hercegovini bo letos izdelovala 500 novih predmetov za široko potrošnjo. Lani so lokalna podjetja dosegla zelo veliko proizvodnjo. Vrednost njihovih izdelkov je znašala okrog pet milijard dinarjev. V novem letu se bo vrednost proizvodnje podvojila.

Največ novih vrst izdelkov bodo dajale naslednje stroke: lesna in usnjena galanterija, lončarstvo, tekstilna in kovinska industrija. Cevlarska podjetja bodo izdelovala 111 novih modelov obutve. Kovinska industrija bo dala kmetijstvu številne vrste orodja, ki ga najbolj primanjkuje.

V Bosni in Hercegovini je zelo razvita obrt. Primanjkuje pa delovnih moči v obrtnih podjetjih. Ugotovili so, da bi bilo mogoče obrtno proizvodnjo zelo povečati, če bi zaposlili vse obrtnike, ki so zdaj v administraciji. Zdaj je v administraciji okrog 2.500 obrtnikov.

(Ponatis iz "Ljudske pravice")

Kratke vesti iz Jugoslavije

Petletnica Prešernove knjižnice v Sloveniji

Slovenski književni zavod v Ljubljani je ob novem letu praznoval lep in pomemben praznik: peto obletnico ustanovitve Prešernove knjižnice, ki si je postavila za cilj, da bo izdala vsako leto za nizko naročnino zbirko dobrih leposlovnih in poljudno znanstvenih izvirnih slovenskih del in dobrih prevodov namenjenih najširšim plastem delovnih ljudi. Prvo leto je zbirka imela tri knjige, ki jih je prejelo 30.000 naročnikov v Sloveniji. Poleg koledarja, ki je obsegal mnogo zanimivega gradiva, je prvo leto Prešernova knjižnica poklonila svojim naročnikom "Samorastnike," novele znanega slovenskega pisatelja Prežihovega Voranca in prvi del zanimivih Spominov na partizanska leta od raznih avtorjev.

Število naročnikov je nato v vsakim letom naraščalo, obenem pa se je večala tudi vsakoletna zbirka knjig. Naslednje leto je prejela 35.000 naročnikov po štiri knjige, nato 60.000 naročnikov po pet knjig. Leta 1950 se je število naročnikov dvignilo že na 80.000. Knjige Prešernove knjižnice so si utirile pot v vse tudi najmanjše kraje Slovenije, v kmečke in delavske hiše, kjer so bile povsod z navdušenjem sprejete.

Letošnji knjižni dar Prešernove knjižnice obsega pet knjig, in sicer: Koledar, ki je poln zanimivih člankov, razprav in priporočnih spisov, bogato ilustrirano poljudno znanstveno delo dr. Antona Melika: "Naša velika dela," ki opisuje vsa velika dela za gospodarski napredek Jugoslavije. Priporodni spis Miška Kranjca "Pod zvezdo" ter dva dobra prevoda: Leva N. Tolstaja "Poliduska" in druge zgodbe in Iljina Sgala "Kako je človek postal velikan," drugi del.

Tudi za leto 1951 je knjižni program že določen. Obsegal bo pet zbranih knjig. Ker so se že v prvih dneh začeli prijavljati številni novi naročniki, računajo, da bo v tem letu doseglo število naročnikov 100.000.

LEKCIJA FANATIKOM

Letalski kapitan Charles A. Hill iz Detroita se je v zadnji vojni tako dobro izkazal, da je dobil več visokih odlikovanj za svojo hrabrost. Zdaj je član letalske rezerve in se je takoj za začetku vojne v Koreji prijavil za aktivno službo, če bi ga potrebovali. Hill je star 25 let, oženjen, delavec v avtomobilski industriji, študent prava in—črtnec. Bil je obtožen neolajnosti, ker da baje večkrat čita komunistični list Daily Worker in ker da sta njegov oče Rev. Hill in njegova sestra ob priliki volitev v Detroitu leta 1949 sodelovala s subverzivnimi elementi.

Rezervni kapitan Hill je bil pozvan, da resignira, ali pa bo uvedena preiskava. Mož je izjavil, da ne bo resigniral, da ne čita komunističnih listov, in, če bi jih, bi bilo samo v smislu tega, kar nas uči, da čitajmo in poslušajmo vse, sodbo pa si sami napravimo, za pripadnost ali neprispadnost njegovih sorodnikov kamor koli, pa on ni odgovoren. Thomas K. Finletter, tajnik našega vojnega letalstva, se je nato sam pozanimal za zadevo, odločil, da ne bo nikake preiskave, in izrazil obžalovanje zaradi neosnovanih podtikanj neolajnosti junaškemu in lojalnemu letalskemu častniku.

—NOVA DOBA

Oglašajte v Enakopravnosti

JOSIP JURČIČ

DOMEN

DOMAČA POVEST IZ PREJŠNJEGA VEKA

(Nadaljevanje)

Pozneje mi je dal večših skrivaj kak denar, vendar nikoli veliko, skop je že od nekdaj, že tačas je bil. Tudi menim, da je za prvega on rekel Jurcu, da je tebe vzel in mene semkaj vtaknil na stare dni; vendar Jurec ne ve ničesar. Da bi mu bil pa kaj dal za to, tega ne vem. To vem, da je želel že nekaterikrat, da bi jaz umrla in da bi se pisanje izgubilo, posebno ker se boji svoje zdanje, žene, ki pride, kakor veš, le poleti dol, pozimi pa je neki v mestu. Rad bi videl, da bi tudi tebe ne bilo, pa to nič ne de, ti ga moraš spoštovati, moliti zanj, tvoj oče je. Še bolj potreba ti je pa molčati in se ga ogibati."

"Nikoli ne pojde v nebesa, ako bo čakal na mojo — sinovo molitev, peklensček mu bodi bote!" zarenči sin zamolklo.

"Ne kolni! To je zoper božje in cerkvene postave, grozovit greh!" svari mati.

"Pravite: spoštuj!" je godrnjal dalje Domen, "menda zato, ker me ga je bilo sram, se preden sem se rodil, ali zato, ker vam je tako prijazno postregel, ali morda zato, ker bi me bil že za mladega najrajši v žlici vode utopil; morda naj ga mar spoštujem, ker je prepovedal Jurcu, da bi mi Anko dal (preverjen sem, da je tako), da mu je svetoval spoditi me iz hiše, da me misli zdaj med vojake dati —"

"Kdo ti je to povedal?" mu seže mati v besedo.

"Jaz vem. Kdo mi je povedal, naj grem pisma iskat v vašo skrinjo, ki ste zanje sami vedeli? Kdo mi je očeta imenoval, malopridnega človeka, katerega bom črepinjo stolkel? Jaz vem, da je pismo od vas kupoval in da vam je žugal, mene v vojaščino dati, če mu ga ne izročite. Pa Domen, vaš sin, ne bo nosil puške, ne bojte se. Popred ne bo Sova več trave tlačil, ko jaz po straži hodil. — Tako je, mati, vse to vem in še katero."

"Za strah božji!" je rekla starka, ki je strahoma mislila, da je morda njen Domen hudega duhovcu zapisan, kajti nemo goče se ji je zdelo, kako je bil te in take reči izvedel po drugem potu. Vendar kmalu jo popuste te misli in jela je zopet tožiti in tarnati nad sinom, naj ima pamet, naj se ogiblje ljudi, zlasti očeta, graščaka Sove, dokler se mu je bati vojaščine, sicer pa naj ničesar ne počenja, kar mu je na jeziku. Še posebej ga je prosila, da bi ji dal pismo nazaj, da se ne izgubi, a Domen je odgovarjal: "Meni ga je treba!" in vse prošnje matere so bile bob v steno.

"Kod se pride v to luknjo, jaz nisem jazbec!" je renčal nekdo zunaj koče na okno. Domen je precej spoznal glas in utišil staro mater, ki gluha, kakor je bila, ni slišala nikogar pred durmi in je tožila in prosila v svojo smer.

"Odprj, Domen," je kričal Urh s Kostela, zakaj on je bil in nihče drug.

Domen gre ven, odpre škripava vrata in berač Urh stopi v hišico.

"Dober večer vam Bog daj, mati, in dobro večerjo!" reče berač, ustopivši se na široko sredi hiše, sloneč ob palici.

"Kdo je pa, Domen?" vpraša starka sina.

"Le oči odprite, mati, pa po-

glejte. Zaplatka Urha s Kostela," odgovori berač glasno.

"I, pojdi dol v vas," reče stara mati na to, "mi te ne moremo imeti, saj vidiš, da nimaš kje ležati pri nas. Zakaj ne greš v vas dol k Jurčevim, županovim?"

"Čakajte, mati, ne odrekujte mi strehe; saj vas nisem prosil. Bog me varuj, da bi nadložnim ljudem še jaz nadlego delal. Saj vem, kje je Jurčeva listnica. Tam v lopo zlezem rajši, kjer imava s Sultanom vsak en kot v listju. S psi sem znan, z ljudmi prijatelj, mraz se me že ne prime — potlej me ne skrbi dobiti prenočišča, tudi ko bi mi Jurčeva ne bila postelje napravila za noč v gorki hiši za vrati, kakor jo je. Vidite mati, tako je, jaz vas ne prosim nič. A Domnu bom nekaj rekel."

Rekši, se obrne od starice proti Domnu in mu zašepče: "Anka, ti pošto daj, da pridri precej dol, nekaj bi ti povedala, grozovito silnega. Pojdi, greval!"

"Kam greš, Domen?" vpraša mati skrbljivo. "Bodi doma, ponoči ni dobro okrog hoditi, saj veš, česa se ti je bati."

"Jaz se nimam in se ne bojim nikogar! Vojak ne bom, mati, to sem vam povedal, tudi ne, ko bi bil moj oče devetkrat graščak in bi se napenjal podnevi in ponoči."

"Da bi te končal! To je beseda, Domen, to!" reče berač. "Le utolažite se, mati stara, pojdi-te spat: spanec boljši ko žganec, mati." Izgovorivši zadnje besede, je že zapiral berač vrata za seboj in za Domnom.

Gosto so zunaj bleščale zvezde na nebu. V vasi doli v dolini je bilo vse tiho. Le daleč tam se je slišalo lajanje, ki mu je tudi v vasi kak pes začasno odgovarjal. A mraz, ki je bil tem hujši, kolikor jasneje je bilo nebo, je primoral tudi živali pomikati se v zakotja. Luči so se svetile tu in tam iz oken, ako niso bila prikrita očem s sadnim drevjem, ter naznanjevale, da vaščanje se niso pospali, ampak se zbrali okrog dobro založenih peči k veselim pozimskim opravilom.

"Kaj pa je rekla Anka?" vpraša Domen berača, ko sta stopala po gazu od koče navzdol.

"Kaj ti bo rekla!" odgovori berač. "Rada te ima; tega pa špehmalhu Urhu s Kostela ne bo povedala, ne bo! Ali nekaj drugega je bilo. Jaz sem bil za mraka prišel tjakaj — drugam ne zahajam rad. Mislim sem kakovo na struno napletati, da bi bili deklici laglje kolovrate vrteli. Pride mi pa že ponoči župan in nekaj Jurcu gospodarju natihome pošepeta zunaj v veži. Precej po tistem je prišla Ančka blede v hišo po trske, kaj-li vraga, in ko je šla venkaj iz hiše, se mi je zdelo, da mi je pomuznila: 'Bali ven, Urh, bali!' Le pograbilam malho na rame, batino v roke, rečem deklicem predicam, ki sem jim ravno tisto pripoved pravil, kako je bila grofinja na šteklju obvisela, da me je nekaj jelo notri po životu gristi, in hajdimo, skočim v vežo. Na pragu je stala Ančka — buzaron, bistra deklica! — in je rekla: 'Pojdi, Urh, pojdi,' pravi, 'pojdi gor na hribeček in povej Domnu, naj pride precej, še noč, jaz mu bom nekaj povedala.' — 'To pa to,' pravim jaz, 'tebi pa grem

na Klek, kjer stanuje hudir in čarobnica pleše na metli, in če ti rečeš, še noč sem gori.' Tako sem ji rekel. — Pa vrag te polomi, Domen, počasi mi hodi, kdo te bo dohajal."

Tako je brbljal berač vse v enem dušku. Kolena so se mu šibila in zvonila od mraza, ko je na pol tekkel za hitro stopajočim Domnom.

"Umna deklica!" je klatil dalje berač. "Ako ti Bog sreče da, pa jo boš dobil. Ko sem šel mimo kozoleca, sem videl nekeve cunje razobešene po preklah in precej sem se domislil: aha, to je Ankina prevara, ako jo kdo zunaj doboče, s teboj govorečo, bo rekla, da je šla le oprane obleke iskat, katere je pozabila. Pa le pomenita se pošteno, jaz grem v hišo in bom take česnal in pravil, da duša ne bo vedela, kdaj pojde Anka iz hiše, vse bo mene poslušalo."

"Kaj mi bo neki povedala?" reče Domen.

"Kaj? Jaz bi ti uganil in ne rekel dva pota; župan ni zastoj prišel od gospoda Sove in se oglasil pri Jurcu. Saj veš, kaj ima župan opravka in Jurec, ki je imel z možmi lovci. Tvoj oče bi rad videl, da bi ti oblekel vojaško suknjo in da bi kaj skoraj poginil na tujem. Pa velja, da ti to pove."

Prideta do vasi. Veselo vretje in vpitje je bilo slišati iz Jurčeve hiše. Domen se ustopi v senco pri kozolcu ob skladanici naloženih drva ter čaka. Berač pa potrkna na duri, pride mu nekdo odpirat in kmalu potem so bile slišati iz hiše sem njegove brenčeče strune in na pol hripavi glas, ki je neko pesem drobil zraven.

Kmalu se zopet natihome odpro vrata, plaha deklica pride venkaj, stopi tiho na tnalno, poslušaj, ni li nikjer nikogar, in na lahko zakašlja. Ravno tisti glas ji odgovori od drv sem. Stopi tja dol.

"Ah, Domen!" reče, ko zagleda mladeniča, "varuj se in skrivaj se, lovili te bodo, župan je danes mojemu očetu pravil. Naš oče niso privolili, a graščak tako hoče in pravi, da te morajo imeti."

"Nič se ne boj!" ji reče Domen ter jo hoče prijeti za roko. A v ta hip se je slišalo veliko stopinj gori ob oglu. Na prvi šum plane dekle v vežo in Domen je sam premišljal, sklonjen ob skladanici in naslonjen na polena. Ko so se stopinje približale, je Domen spoznal, da so možje lovci. "Tebe gredo iskat!" si je dejal in nehotе stisnil gubavo poleno v pest.

7. Možje lovci

Znano je, da pred šestdesetimi in več leti ni bilo tistega reda pri soseskah kakor dandanašnji. Ako je bilo vladi treba vojakov, je zapovedala po okrajnih gosposkah županom, naj dajo toliko in toliko mladih mož v vojske. Župan pa je imel v svoji soseski zopet svoje podložne, pokorne može, ki jih je spravil na noge, kadar je hotel ponoči ali podnevi, da so šli loviti tega ali onega mladega fanta, ki so ga mislili potlej izročiti gosposki. Kdor je prišel v ta leta, je moral tudi gledati, kako se bo umikal županovim rokam. Da so se mladeniči vojske tačas še bolj bali kakor dandanes, to je bilo naravno; kajti ako so enkrat dobili ko-

Moški in ženske, ki morajo nositi OPORE (TRUSSES) bodo dobro postreženi pri nas, kjer imamo moškega in ženskega, da umerita opore.

MANDEL DRUG CO.
Lodi Mandel, Ph. G., Ph. C.
15702 Waterloo Rd. — IV 1-9611

B. J. RADIO SERVICE
SOUND SYSTEM
INDOOR — OUTDOOR
Prvovrstna popravila na vseh vrst radio aparatov
Tubes, Radios, Rec. Players
Vse delo jamčeno
1363 E. 45 St. — HE 1-3028

ga, je moral služiti cesarja, dokler je mogel ali dokler ni smrti storil. Malokateri je prišel v domovino nazaj. Zato so se pa skrivali mladeniči po deset in več let in stari možje med našim narodom še dandanes veliko vedo povedati, kako se je ta in ta umikal, kako je lovce prekanil itd.

Da županov posel in njegovi pajdašev lovcev tudi ni bil lahek, to se ve; zakaj v svesti si je moral biti, da mu bo kaka roka, z obupom braneča svojo prostost, ubila čelo, nož v rebra porinila, ali pa se bo maščeval ujetnik, nazaj iz vojakov prišedši.

Župan je bil zbral tudi nocoj vse možje iz vasi, ki so imeli dolžnost, hoditi z njim na človeško lov. Vsi so se bili sešli v njegovi hiši, zaviti v kožuhe in z debelimi palicami za brambo in orožje v roki samo Jurec ni bilo. On ni mogel preganjati svojega prejšnjega rejca, in ko bi se bil imel zameriti gosposdu v gradu in vsej gosposki. Ko so bili vsi zbrani, jim župan razloži, kam in koga gredo iskat, vzame velik nož, vrvice in okove in tiho gredo možje proti koči na hribeček. Malo je manjkalo, da niso Domna z beračem srečali, zakaj kmalu, ko je Domen odšel iz hišice, so trkali lovci na mala vrata in okna.

"Kdo je?" je vprašala stara Meta, ko je čez dolgo vendarle zaslišala, da nekdo zunaj na vrata bije in vpije.

(Dalje prihodnjič)

ANGLEŠKI GENERAL
NADZORUJE ISRAEL

TEL AVIV, Israel, 20. feb. — Tu se nahaja angleški general Brian Robertson, ki je obenem vrhovni britanski poveljnik na srednjem vzhodu. Imel je daljša posvetovanja z židovskimi vojaškimi in civilnimi zastopniki. Namen njegovega prihoda je v tem, da ugotovi, kakšna je židovska obrambena moč, ki naj se vključi v celotni obrambeni sistem srednjega vzhoda.

JOS. ŽELE IN SINOVI

POGREBNI ZAVOD

6502 ST. CLAIR AVE. ENdicott 1-0583
Automobil in bolniški voz vedno in ob vsaki uri na razpolago.
Mi smo vedno pripravljeni z najboljšo postrežbo.
COLLINWOODSKI URAD:
452 EAST 152nd STREET Tel.: IVanhoe 1-3118

PERUTNINA

17330 BROADWAY, MAPLE HEIGHTS

V zalogi imamo vedno mlade piščance in vseh vrst perutnine.
Se priporočamo za svatbe, bankete in razne druge prilike.
Pridite in si izberite.
Prodajamo tudi na kose zrezane kokoši (cut-up poultry)

ANDY HOČVAR IN SINOVI

TEL., v trgovini: Montrose 2-2330 — na domu: Montrose 2-2912

Za birmo

Birmanske botre in botrice opozarjamo, da smo nabavili posebno zalogo zapestnih ur, zelo primerne za birmanska darila, katere vam nudimo po najnižjih cenah.

14 karat zlate zapestne urce za \$22.50
dekleta; na 17 kamnov F.T.I.

Garantirane zapestnice za \$17.95
fantke; na 17 kamnov F.T.I.

Oglejte si našo izložbo in izberite si sedaj te krasne urce za birmanska in druga darila po teh posebnih cenah. Imamo tudi lepo zalogo drugih raznovrstnih daril, nadvse primernih za birmance in birmanke.

FRANK CERNE
JEWELRY COMPANY

6412 St. Clair Ave.

Odprto vsak večer do 8. ure razen v sredo

GREEN EAGLE STAMPS

Lepota združena s koristjo

V tej zimski sezoni, ko je velik del naše severne zemeljske poloble pokrit s snegom, bo nam morda nekako v oddih, če se nekoliko pogovorimo o cvetju in cvetlicah. Samo na splošno. Zakaj ljubimo cvetje? Zakaj že dete, ki še nič ne ve o svetu, steguje ročice po pestrem cvetu? Zato, ker je cvetje lepo. Smisel za lepoto je prirojen vsakemu normalnemu človeku. Lepa godba, lepa obleka, lepa pokrajina, lep sončni zahod, lep obraz, lepa cvetlica morda nima nikakega praktičnega pomena, vendar nam ugaja. Ugaja nam zato, ker imamo prirojen smisel za lepoto.

Rastline cveto na milijone različnih načinov in cvetje vsake rastline je na svoj način lepo. Milijoni cvetlic, ki krasijo naše vrtove in polja in dobrave, na splošno nimajo direktnega praktičnega pomena. Res je, na primer, da nekatera orientalska ljudstva uživajo lotosovo in nekatero drugo cvetje in da tudi v zapadni civilizaciji pridejo v poštev za hrano cveti nekaterih rastlin, kot artičoke, bezga, akacije in karfijole ali cvetnega zelja, toda to so bolj izjeme kot pravila.

V največ primerih je cvet predhodnik sadeža ali semena za hrano ali drugačno porabo človeku. To velja, na primer za lepo cvetje jablan in hrušek in sliv in češenj in breskev in oranž itd. Manj izjavljajoče je cvetje kostanjev in orehov in vinske trte in raznih žit. Za tem cvetjem pa je seveda, pričakovanje koristnih sadežev.

Narava pa producira mnogo cvetja, ki navidezno nima praktičnega pomena kot tako niti kot predhodnik koristnih sadežev, vendar ga imamo radi. V to vrsto spadajo neštete poljske in gozdne in vrtno cvetlice. Narcize in tulipani in vijolice in šmarnice in vrtnice in lilije in naglji in neštete druge lepote niso povprečnemu človeku v nikako direktno korist, vendar jih

imamo radi. Radi jih imamo enostavno zato, ker so lepe, ker so odsev lepote, ki je v vsaki zdravi duši. Ker moremo najlepše notranja čustva primerjati ali izraziti s cvetlicami.

V vseh časih zapisane zgodovine so ljudje gojili cvetlice za okras, pač zato, ker so jim tešile prirojeno željo po lepoti. Američani so praktični ljudje, vendar izdajo neštete milijone dolarjev za cvetlice. Gojijo jih na vrtovih in kupujejo jih od trgovskih vrtnarjev. Nobene javne ali privatne slavnosti ne more biti brez cvetlic. Cvetlice se pošiljajo prijateljem in prijateljicam ob raznih prilikah, bolnikom v bolnišnice, pokojnim prijateljem v zadnji pozdrav.

Cvetlična industrija v Zedinjenih državah je ogromna in vrtnarji imajo v vseh letnih ča-

KADAR NAMERAVATE
kupiti ali prodati

hišo, zemljišče ali trgovino.
pokličite za zanesljivo in točno postrežbo

JOHN ROZANCA
LAKELAND REALTY CO.
15604 WATERLOO RD., KE 1-6681

Zakrajsek Funeral
Home, Inc.

6016 ST. CLAIR AVENUE
Tel: ENdicott 1-3113

Chicago, Ill.

HELP WANTED—Domestic

COUPLE — Man to be employed elsewhere - wife - good cook. Light housework in nice small rest home. Room and board for both.

ROgers Park 4-6474

COMPETENT young woman to care for 2 small children. Baby sitting in exchange for board and room. Small salary. Nice home.

CHesapeake 3-0796

COMPETENT WOMAN. General housework. Plain cooking. Assist with care of schoolchildren. New Evanston home. Own room, bath. References. — GREENleaf 5-2493 or RANDolph 6-6125

COMPETENT WOMAN — General housework. No cooking. Stay. 2 small children. Good salary. Moving soon to new home.

ROgers Park 4-4679

BUSINESS OPPORTUNITY

GOOD OPPORTUNITY to buy Dry Cleaning Agency. Only selling due to illness. Nice rooms. Good living quarters. Newly decorated. Best offer. Furniture and fixtures. — MOhawk 4-0277.

RESTAURANT in Mira Mar Hotel. Good clientel. Thriving business. Mira Mar Hotel Restaurant. Good opportunity for right party.

Call PLaza 2-7726

FORD DEALERSHIP AND
SUPER SERVICE STATION

New building 101 feet long, diagonal x 88 & 60 feet. New shop tools, equipment, office furniture and fixtures. Complete stock on intersection of Highways 27 and 64. Industrial, Farming community. Reasonably priced for quick sale. Immediate possession.

Call or write
M. J. COGGINS,
Cornell, Wisconsin
Phone 358

GAS STATION

Attractive — 2 Stalls - Northwest — Heavy traffic Good home background Very reasonable rent Long lease

Your investment is stock and tools

VIRginia 7-1640

sih najrazličnejše cvetje na razpolago. V rastlinjakih gojijo tudi v zimi najbolj nežne cvetlice. Cvetličarji tudi importirajo velike količine eksotičnega cvetja, kot orhidej, iz Havaja in drugih tropskih krajev. To je, z njihovega stališča, praktična stran vse zadeve. Toda, če ti vrtnarji in cvetličarji ne bi imeli odjemalcev med splošnim občinstvom, se pač ne bi ukvarjali s tovrstno trgovino.

Za povprečnega človeka gojitev ali nabava cvetlic nima strogo praktičnega pomena, toda je neoporečno zaželjiva dušna hrana, kot je razvedrilno čtivo, lepa pesem ali lepa godba. Človek ne živi samo od kruha, pravijo.

—NOVA DOBA

OGLAŠAJTE V
ENAKOPRAVNOSTI

FOR —

CHICAGO

and all sections
of the Midwest
OUR ADVERTISING
REPRESENTATIVES

are the
Chicago
Advertising Co.
139 N. CLARK ST.
CHICAGO, ILL.
DEarborn 2-3179

WANTED TO RENT

RESPONSIBLE Employed Vet. wife, child, desperately need 3-5 room unfurnished apartment. South. Moderate rental.

PORTsmouth 7-7374

LOOK, PROPERTY OWNERS — LANDLORDS. — Responsible business woman, mother, family, desperately need 3 1/2-4 room unfurnished apartment. N or NW. Moderate rental. Call GRaceland 2-1410, Apt. 311 after 5-weekdays, Sundays, anytime.

RESPONSIBLE EMPLOYED Couple—Newlyweds-to-be. Need 2-5 room unfurnished apartment. Prefer South. Moderate rental. — STewart 3-1582

RESPONSIBLE DEPARTMENT HEAD, Teacher, Wife, need 4-5 room unfurnished apartment. Any good location. So. Shore. Moderate rental. — Hyde Park 3-5576. No response: RANDolph 6-6125.

SWIFT & CO. Buyer — With company 42 years, has sold home and desires 5 or 6 room apartment for wife and 12 year old son. Must have by April 1. Morgan Park, Beverly Hills, Brainerd, Chatham or Avalon. Near good school. Rent \$85-125. CEDarcrest 3-8403

EMPLOYED COUPLE need 4 room unfurnished apartment. North-west side. Prefer 38th Ward. Responsible.

Call days: TAYlor 9-2200.
Evenings: AVenue 3-2728

BUSINESS EQUIPMENT
FOR SALE

GOOD BUY for right party. All stainless steel restaurant equipment. Complete unit to be moved immediately. Best offer. Come out and see.

Blue Island 405R

HELP WANTED—MALE

TRAINEES
ASSEMBLERS
WIRERS
18-26 Age Limit
Day Hours
Electronic Factory Work
Apply at
WILLIAMS MFG. CO
4242 W. Filmore

Salaries Are Top If You Are
FIRST CLASS EXPERIENCED

ORTHOPEDIC

BRACEMAKERS

One LEG MAKER
AND ONE
ORTHOPEDIC BRACEMAKER
HOUSE OF BIDWELL, INC.
604 N. Water Street
MILWAUKEE, WISCONSIN